

דף נב.

עין משפט א.

או"ח סימן קפב סעיף ג.

ג. צריך שהכוס לא יהיה פגום ^פ שאם שתה ממנו פגמו, אבל אם שפך ממנו לתוך ידו או לתוך כלי אין בכך כלום ^ז.

ד. שתה מן חבית קטנה או מן הכד פגמו אבל אם שתה מן חבית גדולה של עץ אין להקפיד ^ק.

ה. י"א שאפי' מים פגומים פסולים למזיגה לכוס של ברכה.

דף נב:

עין משפט א.

או"ח סימן קפו סעיף א.

א. י"א דא"צ ליזהר מלהפסיק ^ר בין נטילה לברכת המוציא, וי"א שצריך ליזהר וטוב ליזהר.

^פ ווגם הכוס בעצמו צריך שלא יהיה פגום כמ"ש בסי' קפ"ג סעיף ג', ואם שתה מהכוס על ידי קש לא פגמו, מ"מ כיון שאפשר לתקנו להוסיף מעט מים יעשה כן. גם אם טעם אותו באצבעו לא פגמו, כה"ח אות כ', ומ"מ לכתחלה יש לחוש בזה, שם באות כ"א.

^צ ויש לחוש לכתחלה כיון שיש חולקים, כה"ח אות כ"א.

^ק ובריי"ו אוסר והביאו הב"י, וע"כ יש ליזהר לכתחלה.

^ר טור בשם הרי"ף ורמב"ם, ודעה שניה מירושלמי פ"ו דברכות ובבלי נ"ב ע"ב, וא"כ צריך ליזהר להכין מגבת ומלח על השולחן לפני הנטילה שלא יבא להפסיק בין נטילה לברכת המוציא וגם כדי לברך המוציא מיד, כה"ח אות ג'.

גם התרת החגורה יעשה לפני נטילה או אחר ברכת המוציא ואכילת כזית, שם.

^ו וכתב השל"ה דהתפלה הנכונה שיאמר אדם לפני הסעודה היא מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר וכו'... ועדיף לאומרו לפני הנטילה הגם שהעולם נוהגים לאומרו אחר הנטילה לפני המוציא, ואם לא אמרו לפני הנטילה יאמר אותו אחרי ברכת המוציא אחר אכילת כזית, ורק פסוק עיני כל אליך ישברו וכו' ופותח את ידיך וכו' יש לאומרו בין נטילה לברכת המוציא אם שכח לאומרו לפני הנטילה משום דעיקר תפילת הפרנסה נזכר בו.

^ו ובענין הפסוק "שאו ידיכם" אין לאומרו אלא לפני הנטילה או שאין לאומרו כלל כי לא נזכר בדברי האריז"ל, כה"ח אות ד'.

^ו גם הפיוט "למבצע על רפתא" יש לאומרו לפני הקידוש. שם אות ה'.

הגה: אם שהה כדי הלוך כ"ב אמה ש' הוי הפסק ת.

עין משפט ב ג.

או"ח סימן קפ סעיף ג.

ג. יטול ידיו למים אחרונים במקום שאין שם פירורין א.

עין משפט ד.

או"ח סימן רצו סעיף א ג.

א. סדר ההבדלה ברכת יין, בשמים, נר והבדלה ב וסימן לדבר יבנ"ה.

ש. כ"כ התוס' בסוטה דף ל"ט ע"א ד"ה כל כהן וכו' דמן השער עד המזבח היה כ"ב אמה ותיכף לסמיכה שחיטה, אבל הרש"ל כתב דרך במים אחרונים בעינן תיכף לנטילה ברכה אבל במים ראשונים אין זה מעכב, אלא זהירות בעלמא. ודעת הב"ח כדברי הרמ"א.

ת. ובדיבור אפי' בד"ת הוי הפסק. ובדיעבד גם אם הפסיק יותר מהלוך כ"ב אמה אינו חוזר ליטול שנית כל שלא הסיח דעתו, כה"ח אות ח'. והניגוב עצמו לא הוי הפסק גם אם מתעכב בו הרבה זמן.

ו. הנוטל והולך מחדר לחדר עדיף שלא ינגב ידיו עד שהולך למקום סעודה ושם יגביה ידיו ויברך כדי שלא תהיה ההליכה הפסק, כה"ח אות י'.

א. וטוב ונאה לנקות המפה ולהסיר הפירורין קודם שיברך כדי שיהיה השלחן טהור ונקי בעת הברכה, כ"כ הלבוש.

ולפי דברי המקובלים שאין להפסיק עד אחר בהמ"ז, יש לקבצם למקום אחד על השולחן ולהניחם שם עד אחרי ברהמ"ז.

ב. ברכות נ"ב. ועיין שם ל"ג ע"א. והרמב"ם בפ' כ"ט כתב דהבדלה מן התורה כמו קידוש, וי"א דהיא מדרבנן, וכ"כ המ"מ שם, מ"א ס"ק א'.

ו. ואם הבדיל בתפלה לכו"ע ההבדלה על הכוס היא מדרבנן. והמבדיל על היין הקב"ה קוראהו קדוש ועושהו סגולה, ואמר ר"י ג' מנוחלי עוה"ב, הדר בא"י, והמגדל את בניו לת"ת, והמבדיל על היין במו"ש, ועוד בפ"ב דשבועות אמר ר"י כל המבדיל על היין במו"ש זוכה לבנים זכרים דסמיך ליה אחרי להבדיל בין הטמא לטהור, אשה כי תזריע וילדה זכר. ור"ל אמר בנים ראויים להוראה דכתיב להבדיל ולהורות, ומימרא זו מסייעת לרמב"ם שהבדלה מן התורה, כ"כ הרב המגיד לסייע לדברי הרמב"ם בפ' כ"ט. ומכאן משמע קצת דצריך יין המשכר.

ו. וטעם לסדר זה, היין קודם כיון שחוש הטעם יותר עב שאינו משיג אלא מן החוש כשטועם, וחוש הריח יותר גבוה ודק ממנו כי מרחוק יריח, וחוש הראות יותר דק משניהם שהוא משיג עד לשמים בראיית הכוכבים, והבדלה היא חכמה וע"כ קבעה בברכת אתה חונן לאדם דעת, והשכל הוא יותר דק משאר החושים שהוא משיג המלאכים וסדר ההבדלה ממטה למעלה, כה"ח אות ג'.

ומה שתיקנו ד' לשונות של הבדלה בין קודש לחול, בין ישראל לעמים וכו', כנגד ד' קליפות להכניעם, כה"ח אות ג'.

צריך ליזהר שלא יהיה הכוס פגום ^א.

הגה: ונהגו לומר קודם ההבדלה הנה אל ישועתי אבטח, כוס ישועות אשא, ליהודים היתה אורה וכו' לסימן טוב.

הגה: בשעת ההבדלה יתנו עיניהם ^ד בכוס ובנר.

הגה: ונהגים לשפוך מן הכוס היין על הארץ קודם שיסיים בפה"ג, כדי שלא יהיה ביזוי ופגם ^ה בכוס ששופך ממנו קודם שישתה, וטעם השפיכה שאמרו כל בית שלא נשפך ^ו בו יין כמים אין בו סימן ברכה, ועושין כן לסימן טוב לתחילת השבוע, וגם שופכין ממנו אחר ההבדלה ומכבין בו הנר ^ז, ושמים על העינים משום חיבוב מצוה.

ג. ד. אם אין לו יין ולא שכר ושאר משקין, י"א שמותר לו לאכול בלי הבדלה. וי"א שאם מצפה למחר שיהיה לו, לא יאכל עד למחר

ג. הגם שבגמ' לא אמרו אלא בכוס של ברכה מ"מ קידוש והבדלה בכלל כוס של ברכה הם, ב"י.

וגם צריך ליזהר שלא יהיה הכוס שבור אלא שלם ויש לו כל דיני כוס ברהמ"ז שטעון הדחה ושטיפה, ומלא ואוחזו ביד ימין ומגביהו מן הקרקע טפח או יותר ולא יסייע בשמאל וכן פסק בשו"ע סי' רע"א סעיף יו"ד.

ובדיעבד שאין לו כוס אחר יכול להבדיל על כוס פגום כמ"ש בסי' קפ"ב. כה"ח אות ו'. ובעצור הכוונות כתב דבשום אופן אין להטיל מים בכוס של הבדלה, אם לא שצריך להשלים לרביעית שאז אין לו לבטל הבדלה. כה"ח אות ז'.

ד. גם המבדיל והשומעים.

ה. וי"א מ"א ס"ק ב'. וכתב הט"ז בס"ק א' דאין זה מנהג יפה אלא בשעה שממלאין הכוס של הבדלה ימלאנו על גדותיו וישפוך עוד וזהו סימן שנשפך היין כמים, כה"ח אות ט'. וכ"כ השל"ה. וע"פ המקובלים אין לשפוך על הקרקע וראוי לחוש לדבריהם, כי השפיכה על הקרקע יצאו עליה עוררין, כה"ח אות י"א.

ו. וי"א היינו ממילא ולא בכוונה, ולפי מש"כ הט"ז בס"ק א' שממלא על כל גדותיו עד שנשפך בזה יוצא וא"צ לשפוך אח"כ.

ונשים אינם טועמות מההבדלה, וכתב השל"ה הטעם דעץ הדעת גפן היה וע"י החטא ניתנה לה דם נידות להבדילה בין האדם.

וי"א דכוס ההבדלה שותה אותו המבדיל כולו, אך יש מטעימים אותו לאחרים אחרי שהמבדיל שותה ממנו מלא לוגמיו. כה"ח אות ט"ו. ולכתחלה ישתה רביעית שלא יכנס לספק ברכה אחרונה, אך בדיעבד אם רק טעם ממנו ואינו יכול לשתות יכול ליתן לאחר הכוס לשתות שכיון על ברכתו כמ"ש בסי' ק"ץ סעיף ד'.

וי"א ואם טעה ולא שתה מלא לוגמיו א"צ להבדיל שנית דקיי"ל הבדלה מדרבנן וספיקא דרבנן לקולא, כה"ח אות ט"ז.

ז. כדי שיהיה נראה לכל שהנר הודלק למצוה. לבוש.

שיבדיל.

ג. ה. אם אין לו אלא רביעית יין בצימצום יבדיל עליו, דקיי"ל ברהמ"ז אינה טעונה כוס ביחיד, ובג' זה רק למצוה מן המובחר ^ה.

עין משפט ה.ו. או"ח סימן רחצ סעיף א

א. מברך על הנר בורא מאורי האש ^ט אם יש לו, וא"צ לחזור אחריו ^י. וכל זה במוצאי שבת אבל במוצאי יוה"כ י"א שמחזר אחריו ^כ.

הגה: מי שאין לו כוס להבדיל כשרואה האש מברך ^ל עליו וכן בשמים.

עין משפט ז. או"ח סימן ריז סעיף ו

ג. מסיבה של עובדי כוכבים אין מברכים על בשמים שלהם, דסתם מסיבתם לעבודת כוכבים.

או"ח סימן רצז סעיף ב

ב. אין מברכין על בשמים של בית הכסא ^מ ולא של המתים הנתונים למעלה ממטתו של המת ^נ, ולא על בשמים שבמסיבות ע"ז, דסתם מסיבתן לעבודה זרה.

ה. כמ"ש בסי' קפ"ב, וא"כ אם אין לו אלא כוס אחד אפי' הם ג' לא יאכל עד שיבדיל, דמצוות הבדלה שהיא חובה קודמת למצוה מן המובחר של כוס ברכת המזון, כה"ח אות ל"ד.

ט. ברכות דף נ'. משום דתחילת ברייתו היה במו"ש, פסחים נ"ד ע"א.

י. מי שכבר בירך מאורי האש יכול לחזור ולברך להוציא בני ביתו כ"כ הברכי יוסף אות א', אך ר"ז מביא בזה מחלוקת וע"כ כתב בכה"ח אות ב' דיברכו הם בעצמם וכ"כ בבן איש חי פ' ויצא אות ט"ו.

י. דברכה זו אינה אלא לזכר בעלמא, רא"ש והביאו הב"י. ואם מותר ליהנות מן האור לפני שבירך הדבר במחלוקת, כה"ח אות ו'. ולפי דברי הזוהר בפ' ויקהל דף ר"ח טוב ונכון לחזור אחריו.

כ. להורות שיום זה קדוש משאר יו"ט שנאסר להבעיר בו אור, מ"א ס"ק ב'.

ל. דעיקר הכוס נתקן משום ברכת ההבדלה ואגב זה תיקנו בשמים ונר.

מ. דאינם עומדים לריח, טור וב"י.

נ. אבל הנתונים למטה מברכין שאני אומר שנתנו אותם לכבוד החיים טור מירושלמי. וכ"כ בשו"ע בסי' ר"ז סעיף ב'.

הגה: **אם בירך על בשמים אלו לא יצא^ט, וצריך לחזור ולברך על אחרים.**

ט. עיין בכה"ח אות כ' מש"כ מהט"ז דאע"ג דנהנה כבר ואין צער נפש אין בזה ברכה שאינה צריכה, דהרי נהנה בכל פעם שמריח.

ואתרוג של מצוה מותר מדינא להריח בו, כיון שעיקרו לאכילה ולא הוקצה מלהריח בו, אבל הדס של מצוה אסור להריח בו גם להבדלה כיון שעיקרו להריח בו והוקצה לכך, ועיין בסי' תרנ"ג. כה"ח אות כ"ב ממשב"ז.